

Page: 5

Reach: 42683

Country: SERBIA

Size: 390 cm2

1 / 3

Стапарски ћилим ткаће
радна места и девизе

ТРАДИЦИОНАЛНИ ЗАНАТИ КАО ИЗВОЗНИ ПОТЕНЦИЈАЛ СРБИЈЕ

Стапарски ћилим ткаће радна места и девизе

У готово очајничким покушајима да оживи посрнулу привреду и привуче пре свега стране инвеститоре који би, уз капитал, довели и нове технологије, Србија је, чини се потпуно неоправдано, заборавила и на властите потенцијале оличене у традиционалним занатима и рукотворинама. Ако то већ нама не полази за руком, још једне могућности за зараду на творевинама народног духа и традиције, сетили су се представници далеке Аустралије, тачније њена амбасадорка Џулија Фини, која се, у сарадњи са **Етно мрежом НАПЕД**-а, подухватила да промовише и помогне покушај власти Сомбора и Пирота и неколико удружења жена из ова два града да се пројекат обнове и очувања традиције израде чувених стапарских и пиротских ћилима постави на економске основе. Да цео пројекат далеко надилази димензију очувања традиције, најречитије може да говори чињеница, да управо рукотворине чине другу најисплативију делатност сеоских домаћинстава у развијеној Европској унији.

Мада два града на дијаметрално супротним крајевима државе, Сомбор и Пирот су повезани управо преко ћилима, пошто су крајем 19. и почетком 20. века мустре осмишљене у Пироту почеле да се примењују у ручној изради тада ништа мање тражених ћилима у Стапару, селу сомбор-

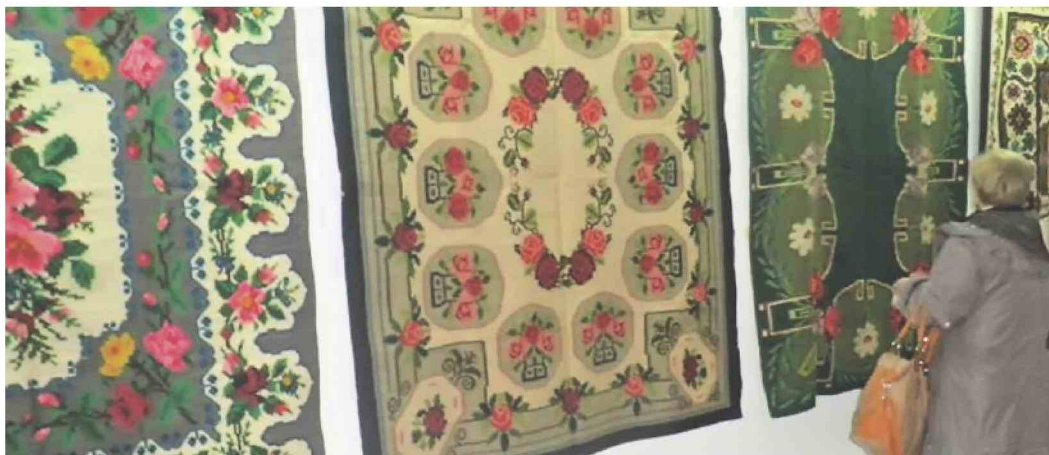
ског атара. Индустријализацијом и модернизацијом умеће израде ових ћилима је готово заборављено, да би се, уз помоћ колегица из пиротског „Дамског срца“ у посао оживљавања традиције упустила Удружења жена „Златне руке Сомборке“, „Стапарке“ и „Ленка“ из Сомбору комшијских Оцака. Споразумом два града и власти Сомбора и Пирота, оличене у њиховим градоначелницима Саши Тодоровићу и Владану Васићу, у октобру прошле године су стале иза покушаја уновчавања традиционалног женског занатства, што је као подухват вредан подршке препознала и амбасадорка Фини, која је и сама љубитељ пиротског ћилима, па резиденцију Аустралије красе два уметничка дела вештих руку ћилимарки са југа Србије. Додатну, новчану подршку, пружио је и Покрајински секретаријат за културу, који је на недавном конкурс управо за овакве намене УЖ „Ленка“ из Оцака доделио 230.000 динара.

Да су се жене, па и званичници два града, упутили несумњиво дугачким и неизвесним путем, који би могао да буде и извор одличне зараде, сведоче подаци из Ирана, земље која је управо од ручног ћилимарства развила целу индустријску грану. Наиме, годишња продукција чувених персијских, ручно тканих ћилима произведених претежно од вуне (али и паму-

ка) прелази пет милиона квадратних метара, што овој земљи доноси приход од преко 500 милиона долара. Процењује се да ткачки разбоји у Ирану лупкају под рукама око 1,2 милиона занатлија, док је у целу грану „увезано“ скоро пет милиона Иранаца, што производе овог заната чини трећом извозном ставком (после неприкосновених нафте и гаса) исламске републике. Преко 80 одсто производње „персијанера“ се пласира у иностранству, што је довољно да се у глобалној подели тржишта ручно тканих тепиха заузме лавовских 30 одсто, али и створи фама која последично доводи до тако сензационалних аукцијских догађаја, као што је продаја персијског тепиха из 17 века за фантастичних 33,8 милиона долара 2013. године у лондонском „Сотбију“.

Мада стављање стапарских и пиротских ћилима у компарацију са персијским, у овом тренутку, може звучати депласирано, није згорег се подсетити кинеске мудрости која је од економски заостале „црвене“ Кине за свега неколико деценија учинила привредног гиганта без премца, оне да и најдужи пут започиње првим кораком. Сомборски и пиротски ћилимари су на тај пут кренули, а време ће показати докле ће „добацити“.

М. Миљеновић

Веште руке ћилимарки дају и економску потку културном благу

Page: 5

Reach: 42683

Country: SERBIA

Size: 390 cm2

3 / 3

Заштита културног наслеђа

Следећи корак у сарадњи вештих Сомборки, Стапарки и Оџачанки са Пироћанкама већ је испланиран. Наиме током излоџбе у пиротској Галерији „Чедомир Крстић“, пре неколико дана потписана је заједничка изјава, којом ће бити затражен упис стапарско-пиротског ћилима у национални регистар нематеријалног културног наслеђа Србије.

230.000
динара Покрајина
дала за неговање
ћилима као
националног блага

500
милиона долара
на теписима
зараде Иранци